

UKESLUTT

■ kronikk ■ debatt ■ meninger

Ønsker du å skrive lørdagskronikk eller et debattinnlegg? Send til ordetfritt@r-b.no.
Kronikker bør ikke overskride 8000 tegn.



Ukeslutt er en arena for debatt, meninger og innsikt i Romsdals Budstikke hver lørdag.
Ukeslutt er støttet av Fritt Ord

FRITT ORD

DEBATT

Grønnere og sikrere biler

Statsbudsjettet for 2016 ble en opptur for alle som er opptatt av at norske biler skal være trafikksikre og ha lave utslipp. Budsjettavtalen mellom Høyre, Frp, KrF og Venstre slår fast at utslippene av klima- og miljøgasser skal ha mer å si ved kjøp av ny bil, mens størrelsen på motoren og vekten på bilen skal bety mindre. Dette er i tråd med intensjonene i klimaforliket, og stimulerer til en grønnere og sikrere bilpark.

Veien mot det trafikale lavutslippssamfunnet er allerede godt i gang. Takket være en offensiv miljø- og klimapolitikk og en bilindustri som investerer hundrevis av milliarder i teknologi-utvikling hvert år, er hver fjerde solgte bil nå en lav- eller nullutslippsbil. Og tallet vokser raskt. En rekke nye elbiler, hybrider, ladbare hybrider og hydrogenbiler lanseres hvert år.

Når ny E18 står ferdig rundt 2030, vil alle nye biler være grønne. Budsjettavtalen er definitivt med å stimulere til en slik utvikling, da lave utslipp belønnes med lave priser, mens høye utslipp straffes med høye priser.

For vanlige bilister betyr denne enkle logikken, at det blir mer attraktivt å bytte ut en gammel utslippsversting, med en ny, grønn og trafikksikker bil. Dette gir store klimagevinster. Gjennomsnittsbilen som kjører på norske veier i dag er en 2004-modell, som slipper ut 180 gram CO₂. En 2015-modell slipper til sammenligning ut kun 99 gram CO₂. Utslippet er nær halvert på kun ti år. Politikere får mye kjeft.

Omlaggingen av bilavgiftene går imidlertid i riktig retning når klima og trafikksikkerhet settes i førersetet. La oss håpe den positive utviklingen fortsetter.

Erik Andresen
Bilimportørenes
Landsforening

2016 blir året der lederne i Helse Møre og Romsdal ikke kan gjøre som de sjøl vil. Alle, fra direktør Espen Remme, via staben, klinikklederne og ned til lederne på den enkelte enhet, må levere gode resultat. Mindre snikksnakk, mer effektivitet skal gi pasientene bedre behandling, og helseforetaket penger til fornyelse.

Har kniven på strupen



Helse Møre og Romsdal: De fire sjukehusa er ikke USAs forente stater, en føderasjon av stater med egne, ulike lover og regler, skriver

LØRDAGSKRONIKK

Richard Nergaard,
politisk
redaktør i
Romsdals
Budstikke



Det var dørgende stille i møterommet i administrasjonsbygget til Helse Møre og Romsdal onsdag 10. desember. Styreleder Stein Kinserdal – nyklipt for anledningen – snakker ofte lavt og til tider litt mumlende. Denne dagen hevet styrelederen stemmen. I all sin jovialitet var Kinserdal ekstremt tydelig: Helse Møre og Romsdal skal få orden på økonomien.

Helseforetaket kan ikke lenger bruke mer penger enn man har, til drift, men trenger å frigjøre penger til fornyelser – langt ut over det nye sjukehuset som skal bygges på Hjelset.

Ansvar for å levere bestillingen, ligger hos lederne.

På stolen ved siden av styrelederen satt den nye direktøren, Espen Remme – også han nyfrisert, ikledd grå dress og royalt blått og gullstripet slips. Remme bekreftet at bestillingen – ordren fra styret – var mottatt og forstått.

Styremøtet ble en like kontant avslutning på 2015 som starten av året var fylt av konflikt og rystelser.

Husker du førjulstida og romjula for ett år siden? Da ble beslutningen tatt: Det nye fellessjukehuset for Nordmøre og Romsdal skal bygges på Hjelset. Først anbefalte styret i Helse Møre og Romsdal det 17. desember, så vedtok styret i Helse Midt tomtevalget 18. desember, før helseminister Bent Høie tok sin beslutning om Hjelset 19. desember. Beslutningen utløste et ragnarok.

2015 var ikke mange dager gammelt før medlemmer av Stortingets kontrollkomité ga lyd fra seg. Under ledelse av Martin

Kolberg (Ap) jaktet kontrollkomiteen på følgende: Hadde det vært en prosess designet for at Molde skulle få fellessjukehuset?

De politiske etterforskerne ville ha svar. På fredag den 13., i februar, hadde kontrollkomiteen invitert et galleri av tidligere og nåværende styreledere, direktører og helsepolitikere for å spørre dem ut. Helseminister Bent Høie (H) sa at maktpyramiden var forsøkt snudd på hodet, i den forstand at daværende direktør i Helse Møre og Romsdal, Astrid Eidsvik, og deler av styret levde i den oppfatning at de skulle ha det avgjørende ordet om hvor nysjukehuset skulle bygges. «Beslutningen er min», gentok Høie.

Kontrollkomiteens granskning ble sendt til Stortinget. 27. mai møtte helseministeren i Stortinget for å forklare seg. Konklusjonen: Det kom ingen forslag fra noen om kritikk mot helseministeren. Tomtevalget av Hjelset ble ikke bestridt.

Kort tid etterpå varslet Kristiansund kommune at den vil gå rettens veg for å få kjent Hjelset-beslutningen ugyldig. **Mens de politiske dragkampene** pågikk, skulle Helse Møre og Romsdal prøve å gi pasientene den beste behandlingen og holde

Romsdals Budstikke HVA VI HAR MENT – FRA LEDERSPALTEN GJENNOM 50 ÅR

50 Nye Istad: Det er over fire år siden det ble tatt skritt, etter initiativ av fylkesmannen, mot den ormorganisering av Istad Kraftselskap som nå gjennomføres. Det har tatt lang tid å komme frem til en ordning, men vi får håpe resultatet blir godt. 4. januar 1966

40 Godt nytt: Seks personar skal skipe ei gruppe som har til mål å få fram nye kornsortar. Desse skal gjere det mogeleg å dyrke korn lenger nordover i landet og høgare oppe i liene. Vi synes denne forskningsmålsetjinga er svært positiv: Godt nyttårsbudskap. 2. januar 1976

30 Rettedøler: Rettedal er like uskyldig i problemene i helsesektoren som kommunene er det. Men det skader ikke om også kommunalministeren forteller statsråd Heløe at det er helse- og sosialdepts. ansvar å sikre en forsvarlig permanent drift i sektoren. 2. januar 1986

20 Budskap: Nyttårshilsenen fra både kong Harald og statsminister Brundtland hadde adresse til hver enkelt av oss: Måten vi forholder oss til medmennesker på, er selve grunnlaget for å føle trygghet og trivsel. Vi må ikke slutte å bry oss. 2. januar 1996

10 Nytt år: Vi håper at 2006 kan bli det året da Nye Molde sjukehus får sin avklaring. Våre ansvarlige politikere må nå sørge for at en over 20 år lang ørkenvandring får sin ende ved at Nye Molde sjukehus sikres bevilgninger. 2. januar 2006



er politisk redaktør Richard Nergaard. Her Molde sjukehus.

FOTO: KJELL LANGMYREN

sjukehusa i drift døgnet rundt. Driften gikk, men mye av energien som skulle vært brukt på å fornye og forbedre driften, havnet i sjukehuspolitikens sluk. Resultatet kunne leses måned for måned: Økonomien var helt ute av styring. Helse Møre og Romsdal famlet etter tiltak som ga besparelser. Både styret og lederne mislyktes. Og med tre direktører i tidsrommet desember 2014 til desember 2015, ble ikke kontinuitet noe kjennetegn på helseforetaket.

Der har vi bakteppet for det som må skje i 2016. Styret i Helse Møre og Romsdal er lei av å kjøre i rundkjøringer: Styret har dårlige erfaringer med å sette mål, få lovnader om at «oss har fokus på», og så oppdage at man befinner seg i samme rundkjøringen og lite har skjedd.

Noen miljøer i fylket har valgt som sin strategi å fryde seg når ting går dårlig for helseforetaket. Jo mer elendig økonomistyring, desto bedre, har vært omkvedet. Hensikten har åpenbart vært å forpurre at helseforetaket skulle få økonomi til å bygge nytt sjukehus på Hjelset. I iveren etter å obstruere vedtak har de samme miljøene godtatt at når Helse Møre og Romsdal har lite penger frigjort, blir det

smått med investeringer i nytt medisinsk teknisk utstyr ved alle dagens sjukehus, lite til oppgradering av Ålesund sjukehus, lite til nytt lokalmedisinsk senter i Kristiansund eller opprusting i Volda.

Like før jul kom konsulentfirmaet Deloitte med en rapport om hvordan helseforetaket fungerer som organisasjon. Lederlinja fungerer for dårlig. Utydelige lederroller, uklare ledere som ikke trekker mot samme mål og ledere som lukker ørene for det styret har bestemt. Ikke rart det satt direktører og andre sjukehusledere med svetteringer under armene da styret fikk presentert Deloitte-konklusjonene 9. desember.

De fire sjukehusa er ikke USAs forente stater, en føderasjon av stater med egne, ulike lover og regler.

Her ligger direktør Espen Remmes første oppgave: Finne ledere som vil utvikle helsetjenestene. Det er ikke valgfritt for helseforetakets ledere om de vil ta ansvaret som følger med lederjobben, være lojale og arbeide for å oppfylle styrets og direktørens beslutninger. Ledere som kan motivere og skape begeistring, etterlyses.

Er Helse Møre og Romsdal et konkursbo? Neida, helseforetak kan aldri gå konkurs. Og Helse Møre og Romsdal har nesten 5.900 millioner kroner til rådighet neste år. Endringene styret krever, utgjør to prosent av pengesummen. Mens styret og lederne har kjempet om økonomisk kontroll, har planleggingen av det nye Sjukehuset Nordmøre og Romsdal på Hjelset gått sin gang. Prosjektleder Bjørn Remen har brukt rundt 20 millioner kroner i år til rigging av prosjektet, til å engasjere konsulenter og planleggere.

2016 blir et år der det skal bestemmes hva nysjukehuset skal inneholde, og hvor stort det skal bygges. Trinn nummer to på vegen mot nybygg, konseptfasen, skal være ferdig rundt sommerferien og sendes til godkjenning i Helsedepartementet.

15 måneder fram i tid, i mars 2017, holder regjeringen budsjettkonferanse for å se hva som skal inn på statsbudsjettet for 2018. Der hører også sjukehuset på Hjelset heime. Helse Møre og Romsdal har kniven på strupen også for å holde tidsplanen. Spenningen fortsetter i året som kommer.

KORT SAGT

Klare holdninger mot cannabis

Nordmenn ønsker ikke å åpne for lovlig kjøp, salg og bruk av cannabis. Det viste en aktuell meningsmåling Sentio har laget for Actis – Rusfeltets samarbeidsorgan, der hele 84 prosent sa nei til å fjerne forbudet mot cannabis og bare 13 prosent ja. Vi har stadig mer kunnskap om skadepotensialet ved cannabisbruk. Selv om det går bra med de fleste som prøver, er det noen det ikke går bra med. Jo hyppigere bruk, jo høyere risiko for skade på fysisk og psykisk helse, som depresjon eller psykose.

Cannabisen er blitt sterkere enn før, og vi ser at flere søker hjelp mot cannabisbruk. Forskning viser også at de som bruker cannabis har en mye større risiko enn andre for frafall i skolen. Unge uferdige hjerner er ekstra sårbare, derfor er det så viktig å forebygge ungdomsbruk. Forbudet bidrar til å begrense tilgang, men påvirker også holdninger og handlinger.

Hele 83 prosent mener flere ville prøvd cannabis om det var lovlig. Det viser at forbudet har betydning. Samtidig virker ikke dette alene. God lokal forebygging, økt kunnskap og klare holdninger fra foreldre og venner er kanskje det aller viktigste for å begrense antall som bruker cannabis og antallet som får problemer.

Meena Golabek, daglig leder, Ungdom Mot Narkotika
Mina Gerhardsen, generalsekretær, Actis – Rusfeltets samarbeidsorgan

UKAS MÅLING

Hver uke har Rbnett en uhyøytidelig meningsmåling om aktuelle tema. Vi bringer resultatene hver lørdag i Ukeslutt.

